

MEE NL

Meedoen mogelijk maken

Koningin Wilhelminalaan 3

3527 LA | Utrecht

T 030 236 37 07

info@mee.nl

www.mee.nl

Inbreng MEE t.b.v. internetconsultatie wijziging van de Wet Langdurige Zorg

In het ter consultatie voorgelegde wetsvoorstel wordt de Wet langdurige zorg (WLZ) gewijzigd. De wijzigingen hebben betrekking op huishoudelijke hulp, cliëntondersteuning en de raadpleegfunctie. MEE wil graag bijdragen aan een zo goed mogelijke invoering van deze wijzigingen en licht haar ideeën en aandachtspunten over cliëntondersteuning graag toe middels deze brief.

Standpunt MEE

Het voorliggende wetsvoorstel voorziet in wijzigingen die cliëntondersteuning, bij het proces om te komen tot indicatiestelling WLZ, mogelijk maakt vanuit de WLZ en niet (zoals momenteel) vanuit de WMO. MEE steunt dit voorstel van harte. In onze praktijk hebben we de afgelopen vijf jaren ervaren dat passende cliëntondersteuning voor mensen in het proces van indicatiestelling WLZ niet voor iedereen in gelijke mate mogelijk bleek te zijn, waardoor zij in een moeilijke en bepalende fase van hun leven verstrikt raakten tussen domeinen en wetten.

De voorgestelde wijzigingen ziet MEE dan ook als een noodzakelijke stap om cliëntondersteuning beter aan te laten sluiten op de behoefte van cliënten. Tegelijk willen we benadrukken dat we de wijziging zien als een tussenstap: om de toegankelijkheid en kwaliteit van de zorg voor cliënten écht te kunnen waarborgen is domeinoverstijgende cliëntondersteuning het uiteindelijke doel.

Domeinoverstijgende cliëntondersteuning gaat in alle situaties uit van de wensen en behoeften van de cliënt. De tweedeling tussen WMO en WLZ is dan ook niet wenselijk. De vragen en uitdagingen waar mensen zich voor gesteld zien houden zich namelijk niet aan deze tweedeling, maar raken vaak meerdere domeinen en wetten. De pilots rond gespecialiseerde cliëntondersteuning (binnen het programma Volwaardig Leven) laten zien dat zo'n integrale benadering werkt: cliëntondersteuners werken domeinoverstijgend vanuit het perspectief van de cliënt. De eerste resultaten laten zien dat dit een duidelijke meerwaarde heeft voor het welbevinden van de cliënt en zijn of haar naasten, nog los van het voorkomen van extra zorg(kosten).

Voor het wetsvoorstel dat nu voorligt willen we graag enkele aandachtspunten mee geven om het wetsvoorstel op een aantal cruciale punten concreter uit te werken. Wij denken dat deze concreetheid bijdraagt aan een succesvolle invoering.

Domeinoverstijgend

Zoals eerder beschreven hebben mensen maar zelden te maken met vragen die aan een enkel domein of een enkele wet raken. De jaarlijkse signaleringsrapportages van MEE bevestigen dat beeld.

Datum 3 september 2020
Pagina 2/4

Zowel bij de overgang naar een andere wet als bij de toegang tot voorzieningen die onder meerdere wetten vallen ontstaan gaten.

In de brief van 17 juli jl. gaat minister Hugo de Jonge in op dit punt: *'het wordt mogelijk gemaakt om ondersteuning voor de langdurige zorg over de huidige domeinen heen aan te bieden. Daarmee wordt ook de samenwerking tussen gemeenten en zorgkantoren verder gestimuleerd. Dit sluit aan bij de brief over domeinoverstijgende samenwerking die ik op 23 december 2019 naar uw Kamer heb gestuurd. In die brief wordt ingezet op meer samenwerking tussen de verschillende financiers, zodat de zorg en ondersteuning die mensen krijgen, zo goed mogelijk op elkaar worden afgestemd'*

Deze richting biedt kansen voor het verbeteren van de ketenzorg, waarbij het voornemen is om het zorgkantoor een grotere rol te geven in preventie en goede toeleiding in de hele ketenzorg. Over de uitwerking daarvan denken wij uiteraard graag mee. Voor het concretiseren van domeinoverstijgende cliëntondersteuning vanuit het perspectief van de voorliggende consultatie willen we de volgende punten onder de aandacht brengen:

- Kan cliëntondersteuning vanuit de WLZ ook vragen oppakken die niet direct aan de zorgvraag vanuit de WLZ gerelateerd zijn? Volgens de huidige regelgeving is dit nu niet mogelijk. Indien deze situatie ongewijzigd blijft zou de situatie blijven bestaan dat twee cliëntondersteuners betrokken zijn: een vanuit de WLZ en een vanuit het gemeentelijk domein. Los van de extra kosten zorgt deze situatie voor verwarring en onduidelijkheid bij cliënten. Deze situatie kan zich voordoen bij nieuwe cliënten, maar geldt ook voor bestaande cliënten die al gebruikmaken van de WLZ en ook andere ondersteuning ontvangen vanuit de Participatiewet, WMO, of bijvoorbeeld de Jeugdwet.
- Het komt voor dat gemeenten burgers (meermaals) vragen een aanvraag WLZ te doen, ook als de kans groot is dat de aanvraag wordt afgewezen. Dit geeft veel stress en onzekerheid bij mensen. Deze cliënten zouden na een afwijzing voor de WLZ aanspraak moeten kunnen blijven maken op cliëntondersteuning om hen wel naar een passende oplossing (buiten de WLZ) te begeleiden (nazorg na begeleiding bij aanvraag indicatiestelling).

Onafhankelijk en vindbaarheid

De onafhankelijke positie van cliëntondersteuning is verankerd in de wet en handelt in het belang van de cliënt, los van de belangen van zorgaanbieders en financiers. Deze onafhankelijkheid staat onder druk.

Eenzijds door de wijze waarop cliëntondersteuning in gemeenten georganiseerd is: soms zijn cliëntondersteuners zo gepositioneerd dat zij een cliënt ondersteunen en voor dezelfde cliënt beschikkingen afgeven waarmee de zorg geregeld wordt. Daarmee zijn zij per definitie niet langer onafhankelijk. Anderzijds zien we ook binnen de WLZ een dergelijke ontwikkeling. In de toelichting op het wetsvoorstel door minister Hugo de Jonge van 17 juli 2020 staat: *'stel ik voor om meer manoeuvreerruimte voor zorgkantoren te creëren zodat zij cliëntondersteuning kunnen bieden'*. Deze zin biedt ruimte voor cliëntondersteuning die wordt aangeboden door het zorgkantoor zelf. Wij vinden, conform de wet, dat cliëntondersteuning onafhankelijk aangeboden moet worden. Zorgkantoren, die ook verantwoordelijk zijn voor inkoop en bemiddeling van zorg, kunnen die rol niet zuiver vervullen.

Datum 3 september 2020
Pagina 3/4

Voor het concretiseren van de onafhankelijkheid en vindbaarheid willen we de volgende punten onder de aandacht brengen:

- Op welke wijze worden cliënten geïnformeerd dat onafhankelijke cliëntondersteuning voor iedereen vrij toegankelijk is en dat deze er ook is om een WLZ aanvraag te doen?
- Op welke manier kan *onafhankelijke* cliëntondersteuning geborgd worden voor iedereen, naast andere vormen van ondersteuning die niet (zuiver) onafhankelijk zijn?

Afbakening

Het moet voor iedereen duidelijk zijn voor wie deze vorm van cliëntondersteuning mogelijk is, en wie geen aanspraak kan maken op deze vorm. Een duidelijke afbakening van de wet is daarom noodzakelijk. Als basis de toelichting op het wetsvoorstel door minister Hugo de Jonge van 17 juli 2020: *'Enkel voor cliënten die ondersteuning wensen wanneer zij zich oriënteren en richten op het aanvragen van een WLZ-indicatiebesluit, wil ik het mogelijk maken dat het zorgkantoor de onafhankelijke cliëntondersteuning kan overnemen. Aangezien de inzet zich beperkt tot cliënten waarvoor het WLZ-indicatiebesluit al in het vooruitzicht ligt, is de afbakening geborgd'*.

Deze passage biedt onvoldoende kaders voor gemeenten, CIZ, zorgkantoren en vooral voor de cliënt om te kunnen bepalen wanneer cliëntondersteuning via de WMO van kracht is en wanneer cliëntondersteuning vanuit de WLZ kan worden aangeboden. Daarmee samenhangend is het onduidelijk wanneer de financiële verantwoordelijkheid komt te liggen bij het zorgkantoor.

Voor het concretiseren van de afbakening willen we de volgende punten onder de aandacht brengen:

- Wat wordt er verstaan onder *'wanneer zij zich oriënteren en richten op het aanvragen van WLZ?'*. Daarmee samenhangend: welke criteria worden straks gebruikt om te bepalen of een ondersteuningsverzoek daadwerkelijk onder deze afbakening valt?
- Wie bepaalt dat cliëntondersteuning onder een andere wet gaat vallen? Anders geformuleerd: wie heeft de informatieplicht, en op welk moment? Dit om te voorkomen dat mensen (weer) tussen wal en schip vallen bij onduidelijkheid hierover.
- Maakt deze aanpassing het ook mogelijk dat cliëntondersteuning geboden kan worden bij de overgang van andere wetten naar de WLZ (zoals JW/ZVW)?
- Momenteel valt het onderzoeken van de haalbaarheid van een WLZ-indicatie onder cliëntondersteuning via de WMO. Blijft dit zo in de nieuwe situatie?
- In contacten met zorgkantoren merken wij dat sommige zorgkantoren zeggen dat deze wetswijziging met name bedoeld zal zijn voor de groep mensen met een GGZ-indicatie. Klopt deze uitleg? Of is deze wijziging voor iedereen die een WLZ-aanvraag wil doen van toepassing?
- Welke organisaties mogen deze cliëntondersteuning gaan bieden? Zijn dat de door het zorgkantoor gecontracteerde partijen, of mogen de cliëntondersteuners die vanuit de WMO zijn gecontracteerd de begeleiding (ook) gaan bieden?

Datum 3 september 2020
Pagina 4/4

Financieel kader

Deze wetwijziging beoogt het bieden van cliëntondersteuning aan een deels nieuwe categorie mensen die nog geen gebruik maken van cliëntondersteuning. Daarnaast ontstaat een verschuiving van cliëntondersteuning vanuit de WMO naar de WLZ. Uit de pilots persoonsvolgende bekostiging waaraan MEE Rotterdam Rijnmond en MEE Zuid-Limburg hebben bijgedragen is gebleken dat deze verschuiving en de deels nieuwe doelgroep zorgt voor extra kosten. Zorgkantoren moeten daar uiteraard in worden gefaciliteerd.

Op dit punt kunnen situaties ontstaan waarbij ofwel mensen (na een afwijzing) alsnog via de WMO gebruik wensen te maken van cliëntondersteuning (meerkosten gemeentelijk domein), ofwel (vanwege de gewijzigde financiering) het aantal aanvragen voor een WLZ-indicatie gestimuleerd zal worden vanuit het gemeentelijk domein. Scherpe monitoring en een verruiming van het totaal-budget lijkt daarom raadzaam te zijn.

Tot slot

We willen graag benadrukken dat we deze wetwijziging van harte steunen. Hiermee wordt een start gemaakt naar meer domeinoverstijgende cliëntondersteuning, waardoor de behoeften en vragen van mensen steeds beter levensbreed kunnen worden opgepakt. We kijken uit naar de uitwerkingen van dit voorstel. Uiteraard blijven we graag met onze expertise op het gebied van cliëntondersteuning en onze standpunten, zoals domeinoverstijgende cliëntondersteuning, bijdragen aan het ontwikkelen van cliëntondersteuning voor mensen die dat nodig hebben.

Nadere toelichting

██████████ programmamanager cliëntondersteuning

██████████@mee.nl

Tel: 06-██████████